

מי יודע ומי מכיר ?

[א]

בספה"ק גנזי יוסף מהרה"ק רבי יוסף בלוח מסטאנאב זי"ע, בפרשת השבוע (ויחי) עה"פ (בראשית מט, יח) לישועתך קויתי ה' וגו', כתב וז"ל: "ושמעתי מפי הרב החכם מו' יחיאל מיכל מטרנפאל". מי יודע למי כוונתו ומי הוא ?

[נתקבל מאדמו"ר מראזלא ביתר]

[ב]

בספה"ק 'בית אהרן' מהרה"ק רבי אהרן מקארלין זי"ע (בראדי תרל"ה, עמ' מט) בפר' מקץ עה"פ (בראשית מג, יד) וקל שדיי יתן לכם רחמים, כתב וז"ל: "מובא במדרש (תנחומא מקץ, ט), ילמדנו רבנו, כמה תפלות חייב אדם להתפלל ביום וכו'. ע"ש במדרש. הנה בזה הפסוק מרומז ענין התפלה. קחו מזמרת הארץ בכליכם - זהו פסוקי דזמרה. מעט צרי - זה קטורת. מעט דבש - יש ענין שצריך גם לזה. וכסף משנה קחו בידכם - היינו התורה וכו'. ע"ש.

מי יודע מה הפי' והכוונה, "מעט דבש - יש ענין שצריך גם לזה" ?

[נתקבל מהרב ברוך הכהן כ"ץ]

[ג]

עוד בספה"ק 'בית אהרן' הנ"ל, פר' ויגש עה"פ ויגש אליו יהודה וגו' (מאמר ראשון) כתב וז"ל: איתא במדרש תפוחי זהב במשכיות כסף וכו' (משלי כה, יא), ונוכל לומר, כי בתפוח יש כמה גוונים כמו בזהב, כי בזהב יש שבעה גוונים שבעה מיני זהב, ואיתא בספרים כי בשערות של דוד המלך ע"ה היו כל שבעת מיני גווני הזהב כידוע וכו'. מי יודע לאיזה ספרים התכוון ?

[נתקבל מהרב כץ הנ"ל]

[ד]

בספר הקדוש קדושת לוי בליקוטים ד"ה תיקו כותב בשם סדר הדורות בענין פלוגי רש"י ור"ת בסדר הפרשיות בתפילין דרשי היה מרע"ה בסעייתו ור"ת לא השגיח על זה ואמר לו כבר נתת לנו את התורה ובידינו להורות כפי הוראת שכלנו בהתוה"ק עי"ש - והנה לא מצאתי בסדר הדורות שיכתוב כן על פלוגי רשי ור"ת בסדר פרשיות התפילין רק לענין פלוגי ר"ת ורבינו אליהו אי צריך לקשור התפילין בכל יום, בזה הביא בסדר הדורות סיפור נפלא מאוד איך שר"ת נחלק בזה בתוקף עם מרע"ה - אך דברי הקדושת לוי שהביא כן לענין פלוגי רשי ור"ת בסדר הנחת הפרשיות צע"ג.

[נתקבל מהרב עמרם יונגרייז - ברוקלין]

[ה]

הגה"ק מקאמארנא זי"ע בספריו הק' בכמה וכמה מקומות מתאר את מרן הבעש"ט הק' זי"ע בתואר "אור שבעת הימים", כגון "זוהר חיי" (ח"ד דף רמה, ב) שכתב וז"ל: "מרן אור שבעת הימים הריב"ש טוב אמר בפיו, כל זמן שאני בעולם, העולם עומד במעלות רוממות" (עיין בדגל מחנה אפרים פר' בלק עה"פ כעת יאמר ליעקב וגו' - העורד). והרינו שואל איה המקור הראשון לתואר זה, ומי עוד מהקדמונים מביא תואר זה, מה פירושו, ומה הסיבה לתואר זה ?

[נתקבל מהרב אשר נוסבוים]

[ו]

בספר "דברי חיים", להרה"צ רבי חיים ירוחם לענץ מסנאטין, תלמיד מובהק של הרה"ק רבי אברהם דוד מבאטשאטש בעל "דעת קדושים".

במדור "אסיפת דברי חכמים" (סג, א) כותב: "שמעתי בשם בן דודי הרב הצדיק מו"ה אברהם זצ"ל אבד"ק נראל מ"כ בלבוב [אודותיו ראה קובץ נחלת צבי, קובץ ה], ששמע מפי אדמו"ר בעת היותו בבטשאטש עמו". ושוב (שם, ב): "שמעתי מבן דודי הנ"ל בשם אדמו"ר...". האם יש למאן דהו מושג איך היו בני דודים ?

[נתקבל מהרב אהרן שפירא אב"ד פרדס כץ]

[ז]

ידוע ומפורסם מנהגם של צדיקים, חסידים ואנשי מעשה מקדמת דנא, שלאחר ג' התפלות בכל יום אומרים תפלת 'אדון עולם' (אמנם אחר תפילת מנחה, תלויה אמירתו במנהגים שונים, וכנראה הטעם כי בדרך כלל התפללו מנחה וערבית יחד זא"ז) אבל אחר תפילת שחרית וערבית מקובל ונוהגים כולם לאומרו. וטעם הדבר: [א] בספר 'מטה משה' (סי' רטז) כתב וז"ל: ואחר הקדיש (של עלינו) נוהגים לומר 'אדון עולם', ושמעתי הטעם דכיון דמתחילים 'אדון עולם', אז אחר שמסיימין התפילה חוזרים ומתחילים, שלא יקטרג השטן, כמו שאחר שמסיימין התורה חוזרים ומתחילים בראשית מהאי טעמא. עכ"ל. [ב] בספר 'טעמי המנהגים' (עניני ברכות עמ' יט, אות כט), כתב וז"ל: בשם הרה"ק מאפטא זצ"ל, טעם שתקנו לומר 'אדון עולם' קודם התפילה ואחר התפילה, כי הוא כמוסר מודעה שעל כוונה זו יזכור השמות. והנה אדון עולם וכו' הוא הקדמה לשם א-ד-נ'. בלי ראשית וכו' ולו העוז והמשרה הוא הקדמה לשם אלקים, דהיינו תקיף ובעל היכולת. והוא היה והוא הוה וכו' הוא הקדמה לשם הוי' ב"ה. ע"כ צריך לכון מאוד באמרו אדון עולם, ואח"כ על הקדמה זו יזכור כל השמות. עכ"ל הק'.

ולכאורה לפי ב' הטעמים צריכים להבין אמירתו אחר כל התפילה. טעם א' שייך אך ורק בתפילת שחרית שמתחילין 'אדון עולם' ולא במנחה וערבית. וטעם ב' שהכוונה שיזכור השמות הק', שייך אך ורק לאמרו לפני התפילה, וא"כ למה נוהגים לאומרו אחר התפילה, כמובא מהרה"ק מאפטא זי"ע בעצמו ?

אגב, להשלמת הנושא על גודל תפילת 'אדון עולם', נעתיק דברי 'מטה משה' הנ"ל (ח"א סי' לא), וז"ל: "...ואח"כ מתחיל השליח צבור 'אדון עולם', והוא שיר נאה ומעולה. ומצאתי כתוב, כל מי שמכוון בעת התחלת 'אדון עולם', כתב רבי יהודה החסיד, ורב האי גאון, ורב שרירא גאון, ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפילתו וכו', ואויביו נופלים לפניו, וי"א אף היצה"ר משלים אתו, ועליו אמר שלמה המלך ע"ה (משלי טז, ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. ע"כ. ואפשר שמזה נתפשט המנהג שאומרים אותו קודם כל ברכה ותהילה. עכ"ל.

[נתקבל מהרב ברוך הכהן כ"ץ]

[ח]

עובדה לא כל כך ידועה, כי ישנם שני חיבורים שונים לגמרי של ס' הזוהר על רות, האחד נקרא זוהר חדש על רות או מדרש 'נחלתנו' - גליון קמג/א

הרה"ק רבי משה סופר סת"ם מפשעווארסק זי"ע
בעל "אור פני משה"
נפטר י"ב בטבת תקס"ו

הרה"ק רבי משה הלוי סופר סת"ם מפשעווארסק זי"ע נולד בערך בשנת ת"פ. הוא היה מתלמידי המגיד הק' רבי דוב בער ממעזריטש זי"ע והרה"ק בעל נועם אלימלך מליזענסק זי"ע. היה מפורסם כסופר סת"ם שהבטיח שכתבתו לא תיפגם לעולם. וידוע לחיבה יתירה מגדולי צדיקי דורו ודורות אחריו לפרשיות תפילין מזוזות וספרי תורה שכתב. אוסף נפלא של עובדות וסיפורים המתהלכים סביבות פרשיות וסי"ת פרסמתי ב'נחלת צבי' (גליון א' – סיון תשמ"ט עמ' לד – לו, גליון ב' – טבת תש"נ עמ' לא – לה, והוספות והערות חשובות במדור 'קוראים כותבים' בגליונות אחרים), ומשם תדרשנו.

כאן המקום לציין, שאין להחליפו עם הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זי"ע שהי' גי"כ מתלמידי הרה"ק מליזענסק כמובא בהסכמתו לספה"ק 'נועם אלימלך', ונסתלק ט' בחשוון תקנ"ד. לסימן היכר הוא הי' נקרא 'רבי משה הראשון', ובעל 'אור פני משה' היה נקרא 'רבי משה השני'. עיין 'דרך פקודיך' מהרה"ק מדינוב זי"ע (מצוה לה), והרה"ק מקאמארנא זי"ע בספרו 'נוצר חסד' (פ"ו מ"ב אחדות אות ט').

הניח אחריו לברכה ספרו הק' אור פני משה עה"ת, נ"ך משניות ואגדות השי"ס המיוסד ע"פ האלשיך הקדוש. הספר נתעטר בלמעלה מחמישים הסכמות מגדולי צדיקי דורו – דור דעה, ומהם שרים מסכימים שלא היתה דרכם לכתוב הסכמות כלל, וזאת היא הסכמתם היחידה שכתבו בחייהם לספרא קדישא דא, וכולם כאחד משבחים ומפארים את הגה"ק המחבר וספרו הק'.

וראוי לציין נקודות אחדות מהסכמות אלו: [א] הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע כותב: ... והיה לו מדריגה שהרב הגאון מוהר"ר משה אלשיך זלה"ה נתגלה אליו וזה היה מנעוריו, ומה גם שמעתי ממנו בעצמי כמה דברים נעימים. [ב] הרה"ק מראפשיץ זי"ע כותב: ... וכל דרכי מיוסדים על אדני פז על יסוד רבנו אלשיך הק', ובדרכיו הלך, וממשה עד משה לא קם כמוהו ממש. [ג] הרה"ק מרימנוב זי"ע: היה גדול בנגלה ונסתר, וכל רז לא אניס לו. [ד] בעל 'באר מים חיים' זי"ע: שכל דבריו היו כאורים ותומים. [ה] הגה"ק רא"ז מרגליות מבראד זי"ע כותב כי שמע מדודו הגה"ק רבי סענדיז מסאטנאב זי"ע 'כי קדוש הוא לאלקינו'. [ו] הרה"ק רבי שמחה מבוברקא זי"ע שמע מרבו הרה"ק רבי זישא מהאניפאלי זי"ע, 'שהעיד עליו אשר כבוד ה' חופף עליו, שרתה שכינה במעשה ידיו. [ז] והפליגו בשבחו הני תרי צנתרי דדהבא, האחים הק' רבי צבי מענדיל מהאניפאלי זי"ע ורבי ישראל אברהם מטשאריני אוסטראה זי"ע שכתבו בהסכמתם היחידית והנפלאה וז"ל: ... לאסהודי באנו, מה ששמענו מפה קדוש אדוננו אבינו הצדיק מ"ו נשמתו עדן (ה"ה) הרה"ק רבי ר' זישא זי"ע – המעתיק) בזה"ל, בהיותי נע ונד, נתארחתי בק"ק פשעווארסק ולא הוטב בעיני האכסניא להתאכסן. בא נער קטן ואמר לי אם להתאכסן מר רוצה, בוא עמי. והוליד אותי אצל הרב הזקן זה שקנה חכמה מו"ה משה סופר נ"ע דק"ק פשעווארסק, וראיתי בהיותו לומד היה דמות דיוקנו עומד לפני כדמות מלאך ה' צבקות, ובהיותו כותב ספרו הק' היה להב יוצא מהאותיות הכתובות, כל זה שמענו מפיו הקדוש וכו'. עכ"ל.

והנה, ב'נחלת צבי' (גליון ז' – תמוז תשנ"ב, עמ' קסח, ב) מובא מהכותב הנכבד הרב ה. גרשוני, וז"ל: משי"כ בני הר"ר זישא בהסכמה לספה"ק אור פני משה, אציין מה ששמעתי מהרה"צ רבי יענק'לה (שליט"א) [זי"ע] מפשעווארסק – אנטווערפן, בזה"ל: ושמעתי ממו"ח (הרה"צ רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע) ס'איז דא א קלער אם הכוונה שיצאו פינקן פייער בעת שכתב ס"ת, או

הנעלם על רות, וישנו בסדרת הזוה"ק של בעל הסולם ושל המתוק מדבש, השני קרוי הר אדני ואינו בסדרות הנ"ל, ומעטים יודעים עליו, מלבד חסידי סקווער שנוהגים לאמרו בליל שבועות (נדפס לאחרונה עם פ"י הר יראה).

הספר נדפס לראשונה באמסטרדם תע"ב, ואח"כ במקומות נוספים. בשער מהדורת פולנאה תקנ"א מופיע: "ראו דברים חידושים נעלמים אשר כבר לא היה לעולמים והאומרו ליל שבועות וליל הו"ר מובטח לו שהוא בן עולם הבא. ומצא אותו הגאון הגדול מופת הדור ה"ה הרב מו"ה יחיאל מיכל אב"ד דק"ק הראדני וקרא את שם הספר על שם העיר".

כידוע רבי יחיאל מהראדני היה מבני היכלא של הבעש"ט.

בקובץ נחלת צבי (כרך י' עמ' נז), תמה הכותב 'הלשון שכתוב כאן 'ומצא אותו הגאון הגדול' וכו', צ"ב קצת כי הספר כבר נדפס באמסטרדם תע"ב". אמנם שאלה זו אפשר ליישב, שהספר לא היה ידוע גם אחרי צאתו לאור בארצות מזרח אירופה כי אם לא מעיר ושניים ממשפחה, עד שגילהו רי"מ ומסרו לדפוס.

אלא תמוה, שכבר הדפוס הראשון היה קרוי 'הר ה' ואיך יתכן לומר שרי"מ כנהו כך על שם עירו. אלא שכיון שאינו יודעים את התאריכים המדויקים בהם של שנת לידתו ופטירתו של רי"מ מהראדני, יכולנו לומר שמא כבר הוא עצמו הדפיס את הספר באמסטרדם תע"ב, וכך באמת מופיע בשרי האלף של רמ"מ כשר, (כרך א עמ' כז): "זהר על רות בשם הר אד' ביאורים קצרים על כל הפסוקים י"ל ע"י רבי יחיאל מיכל מהראדני אמשטרדם תע"ב, פולנאה תקנ"א, שקלאוו תקע"ז, ועוד כ"פ". אינני יודע אם הרממ"כ לקח את המידע בדבר הוצאת הספר ע"י רבי יחיאל מיכל מהראדני משער דפוס פולנאה או שמא מפורש כך בד' אמ"ד, כי אין לי את מהד' אמ"ד לעיין בה. צילום משער מהד' אמ"ד מובא במהד' הנדפסת עם פ"י הר יראה הנ"ל, ושם אין מאומה מזה, ויש לבדוק בגוף הספר.

אך הרעיון שרי"מ עצמו הדפיס את הספר באמ"ד תע"ב וכינהו ע"ש עירו לא יתכן, כי כפי שמסופר בקובץ נחלת צבי הנ"ל, רבי יחיאל הגיע להראדני רק בשנת תק"ו, וכיצד יתכן שקרא לספר 'הר ה' ע"ש עירו, כבר בשנת תע"ב, 34 שנה לפני כן?

אם עצם העובדה שהספר קרוי על שם עירו של המו"ל נכונה, צריך לומר שהיו תרי רבי יחיאל מהראדני, הראשון שחוף משמו לא ידועים עליו פרטים, היה תושב הראדני והוא שהדפיס את הזהר רות בשנת תע"ב וקרא לו הר ה' ע"ש עיר מגוריו. השני היה רב העיר הראדני החל משנת תק"ו ומבני היכלא של הבעש"ט, ומדפיסי פולנאה ערבו בין שניהם, והכתירו את המו"ל של "הר ה'" כאב"ד דק"ק הראדני.

האם למישהו יותר מידע בנידון? או לפחות יש מי שברשותו הר ה' מדפוס ראשון ויכול לבדוק אם נאמר שם שיי"ל ע"י רי"מ מהראדני?

אמר העורך: עוד באלול תשנ"ד, כשהו"ל נחלת צבי קובץ י' הנ"ל, חפשתי את מהד' אמ"ד תע"ב הנדירה ויקרת המציאות, אך לא מצאתיה. ניתן לשער שבדפ"ר נקרא הספר "הר ה'", כפי שהכותב הנכבד כתב מעלה, והרה"ק רבי יחיאל מיכל זי"ע הנ"ל שינה את שמו מ"הר ה'" ל"הר אדני" שהיא אותה משמעות, אבל יש בו רמז לשם עירו "הוראדנא". זו השערה שניתנת להאמר כל עוד מהד' אמ"ד תע"ב אינה לפנינו.

הידעת ?

[א]

בספה"ק 'אהבת שלום' מהרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאסוב זי"ע בפרי יוחי עה"פ יוחי יעקב (סוף אופן ב') כתב וז"ל: ... ובא הרמז בזה הפרשה, כי הוא סוף ספר אחד מחמשה חומשי תורה, שהם כנגד נפש רוח נשמה חיה יחידה, ובהפרשה שהוא סיום הספר בה נכללו כל השבתות בכח זה השבת ע"י תשובה שלימה, כי שבי"ת הוא אותיות תש"ב. ודו"ק. [נתקבל מהרב שמעון פויגל]

נחלתנו' - גליון קמג/ב

הכוונה על ספרו הק' עה"ת **אור פני משה**, והוסיף שלכאורה מלשון '**ספרו**' משמע קצת ספרו **אור פני משה** ע"כ. (ועיין בספר **אור יקרות** ח"ב בערכו עמ' רב).

[ג]

בענין הפלוגתא הידיעה בקרב צדיקי עליון נבג"מ אי סור מרע קודם לעשה טוב כמאמר נעים זמירות ישראל בתהלים (לד, טו), או דבזה"י יקדים דרך עשה טוב, דאל"ה לעולם [כמעט] לא יעשה מצות ומע"ט, ובכתבי הרה"ק **מהר"ש משאץ** זי"ע (מובא בספר אור שמונה (חי' סוגיות לחנוכה) בדברי אגדה מכי"ק שנדפס בריש הספר), וז"ל: '**נחלקו תרי אבות העולם** הרה"ק **מהר"פ מקארץ והמגיד הק' מזלאטשוב** בעניינ', וידוע פ"י הצדיקים בפרשתן - ויחי - בויכוח שבין יעקב ויוסף וישם את אפרים לפני מנשה, וכמה נביאים מתנבאים בסגנון אחד, בספה"ק **צמח צדיק**, **דברי יחזקאל**, חי' **הרי"מ** ועוד, והדברים עתיקין וכבר דשו בה רבים וכן שלמים בפירושן של דברים, אשר באמת אכמהל"ב, וכאן לא באתי רק להעתיק הערת **מו"ז הגה"צ מהרש"פ** זצלה"ה **בעהמח"ס שרגא המאיר**, כאשר הראיתי לו מש"כ הרה"ק **רבי יודא'לע מדזיקוב** זי"ע בהגהותיו עלי גליון **הצמח צדיק** פ' ויחי עה"פ וירא יוסף כי ישית אביו וגו', כתב ע"ד **הצמח צדיק** הנ"ל דאשתמיטתי מש"כ **באהבת שלום** ר"פ משפטים עה"פ כי תקנה עבד עברי וגו', דשם כתב פ"י הכי סור מרע ועשה טוב לא כמו שהעולם סוברים וכו' ע"ש. אשר לכאן ר"ל שמשם נראה דפירוש הפשוט של הפסוק הוא כדס"ל ליעקב אבינו ע"ה להקדים ב'עשה טוב' רק שבכל פעם יעשה תשובה קצת לפני'. ע"ז ענה לי **מו"ז זצ"ל** כי מעולם לא למד פשט אחר בדברי **הצמח צדיק**, ואכן דברי **הצ"צ** בוויכוח הנ"ל מיוסדים על דברי **האהב"ש** דיוסף הצדיק ס"ל כפי הראשון, שעליו כ' **האהב"ש** לא כמו העולם סוברים וכו', ויעאע"ה אכן ס"ל ככתוב שם, וגם **להצ"צ** בעי' שיקדים קצת תשובה לפני, וכידוע מה שהאריך בענין זה בטוטי"ד הרה"ק **מהרצ"א מדינוב** זי"ע בריש הקדמתו לספה"ק **דרך פקודיך**.

ובענין זה הוסיף לי **מו"ז** לספר שפ"א הי' מהלך אחר שיח"ה נאה בשוויץ עם רבו בעל **אמרי חיים** זי"ע וכאשר הגיד דברי **הצ"צ** הנ"ל, שאל אותו אם כן הדבר למה חמץ אסור בהנאה עוד לפני שמגיעה מצות אכילת מצה, ומשמע שיש להקדים עבודת סו"מ לפני עשה טוב, והשיב לו על אתר, כי אכן משם ראוי להיפך כי חמץ בשש אסור בהנאה אמנם עדיין לא נאסר במשהו, ורק בלילה בהגיע תור מצות אכילת מצה, אזי נאסר גם במשהו. וכ"ה בעבודת ה' שבאמת יקדים עשה טוב לסור מרע, אכן יראה לעשות קצת תשובה (ובלשונו אמר 'תשובה מקופיאי'), ורק אחר שהגיע זמנו של עשה טוב, יעבוד לסור מרע לגמרי ונאסר במשהו. עכדפח"ח.

[נתקבל מהרב דוד צבי הירש מייזליש]

[ד]

בספר '**לב שמח החדש**' (אראדעא תרצ"ו), בקוני '**אור חדש**' (פרק י"ז, סדר מנהגיו, סי' ז' אות יג, בהערות '**זכר חנוך**' אות צח) כתב וז"ל: כך היה מנהגו [של הרה"ק **רבי חנוך העניך דוב מאלעסק** זי"ע - המעתיק], כי בכל סעודה שישב עם אנ"ש במסיבה, כגון: שבת, יו"ט, עשיית, ר"ח, זאת חנוכה, ט"ו בשבט, אירוסין, נשואין, ברית מילה וכדומה, צווה לזמר אלו שני מזמורים, שיר למעלות אשא עיני וגו' (תהלים קכא) כמנהג **חותנו הקדוש** [ה"ה הרה"ק **השר שלום מבעלא** זי"ע - המעתיק], ולמנצח בנגינות מזמור שיר וגו' (שם, סז) כמנהג רבו הק' **רבי אורי מסטרעליסק** זי"ע.

להשלמת הענין: בספר '**לבושי מכלול**' (סוף סי' ד' אות ס"ב, והוא הערות על ספר '**לקוטי מהרי"ח**') מהגה"ח **רבי יחיאל מיכל היבנער זצ"ל אב"ד ניונאב** (בעמ"ח שו"ת הד"ר, משכנות הרועים, נחלה לישראל ועוד), כתב וז"ל: '**[בלקוטי מהרי"ח]** (בדף קיג, ב) מביא לומר לפני ברהמ"ז למנצח בנגינות, וכן מנהג **רבנו הק'** [מסטרעטין] בין בחול בין בשבת קדש וכו', ופ"א אמר **אדמו"ר הק'** על השלחן,

שהק' מסטרעליסק לא אמר שיר למעלות רק כשראה אצלו אלי' זל"ט, ואז אמר הוא ג"כ שיר המעלות, זי"ע. עכ"ל.

ועיין עוד בספר '**דגל מחנה יהודה**' (ברוקלין תשע"ב, עמ' ש"ס מנהגים אות כ"ז) שמעתיק דברי '**לבושי מכלול**' הנ"ל, ומוסף שם בהערה וז"ל: וכן כתב **הרח"ו ז"ל בשער המצות** (פרי עקב) "אלו הפסוקים צריכים לאומרם אחר מים אחרונים קודם ברכת המזון, מזמור אלקים יחנו וגו' כולו, ואח"כ פסוק אברכה את ה' ע"ש. וכן ב'**שער הכונות**' (ענין שלחן של שבת) כתב: תאמר הסדר הנהוג אצלך בימי החול אחר נטילת מים אחרונים קודם ברכת המזון". ע"ש. עכ"ל.

!! תגובות !!

[א]

הרב דוד בריזל = לאחרונה הובא בגליונכם (קמ, קמא) בשם כמה צדיקים אודות הזמר '**איש חסיד היה**' ששינו את הגירסא 'בשמונה מאות אלף זהובים', וגרסו 'בשמונה מאות אלף זהובים', אולם הנני לציין אימרה נאה בשם הרה"ק **מצאנו** זצוק"ל שלא שינה הנוסח וביאר את הזמר כפשוטו, ואעתיק מלשונו של **ה'משנה שכיר'** (מועדים, ארבע פרשיות, ענין ד' פרשיות בדרך רמז ומוסר) וז"ל: ושיחה נאה שמעתי משמיה **דרבינו מצאנו** זלה"ה זי"ע ועכ"ל וכו', עוד אמר שסכנה דעשירות, היינו שתסכן את האדם ע"י שנעשה עשיר להתגאה בממונו, כדכתיב [דברים ח, יד] "ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך", סכנה זו מתחלת משמונה מאות אלף זהובים ולמעלה, אז מתחלת העשירות להסתכן בו להרים לבבו, אבל עד שמונה מאות אלף זהובים לא חשוב עשירות ואין בו סכנה כלל, וצריך לכל בר ישראל להיות לו סך כזה. וראה לדבריו הביא מברייתא דאיש חסיד (ומירות למוצש"ק, הובא במחזור **ויטרי** סימן קג) דאליהו מכר עצמו עבור אותו חסיד שהיה עני עבור שמונה מאות אלף זהובים ובנה את הפלטרין בנס, נמצא דכל הבנין ומכירה היה דרך נס, וקיי"ל (ראה **דרישות הר"ן** דרוש ה) דלא עבד הקדוש ברוך הוא ניסא למגנא, והשתא אי נימא דסגי לאדם יהודי פחות מסך זה למה מכר עצמו אליהו עבור סך זה, אלא ודאי דלא סגי בלאו הכי לאדם הישראלי, וצריך לכל בר ישראל להיות סך ממון כזה ולא יגרום לו ח"ו לבא לכלל ורם לבבך וכו'. עד כאן שמעתי משמיה **דרבינו הנ"ל** זי"ע, וכן יהי רצון שיקוים בנו. עכ"ל.

הערת המערכת: בגליון קמ (תגובות אות טו) מובא מספר '**זמירות חוקיך**' שהרה"ק בעל **דברי חיים מצאנו** זי"ע אמר שהנוסח הנכון הוא "בשמונה מאות אלף זהובים" ע"ש, ובגליון קמא (תגובות אות יא) מובא כן בשם ספר '**דברי יחזקאל השלם**' מהרה"ק **משינאווא** זי"ע בנו של **הצאנזער** ע"ש, וכאן מובא בשם **ה'משנה שכיר'** בשם הרה"ק **מצאנו** זי"ע בהיפך? וצע"ג.

[ב]

הרב מ. ח. כ. = בגליון קמב (הידעת אות ב) מובא בשם הרה"ק **רבי משה מרוזודוב** זי"ע שאמר כי יש לו בקבלה לומר את המשנה (זבחים פ"ד מ"ו) לשם ששה דברים הזבח נזבח וכו' בגמר הסעודה לפני ברהמ"ז. בזמירות שבת '**פותח שערים**' (ב"ב תשס"ז עמ' 73) מציין בהערה שם כי כן מובא בספר '**סגולות ישראל**', בשם **ספר המשקל לרבי שם טוב**, בשם **רב האי גאון**, שסגולה לומר משנה זו (לשם ששה דברים וכו') לפני התפלה, הלימוד, אכילה, ברהמ"ז, ובקימה משנתו. ע"כ.

יתר התגובות שקבלנו, יתפרסמו בגליונות הבאים, א"ה
ועם הכותבים החשובים השליחה

לעילוי נשמת

הרה"ח רבי יוסף חיים ישראל קימרלינג ז"ל
בן הרה"ח רבי מרדכי יהודה הי"ד
נפטר ט"ז טבת * תנצב"ה

'נחלתנו' - גליון קמג/ג